

Spis treści

Literatura podstawowa i rozszerzająca	17
Wykaz skrótów	18

CZĘŚĆ I

PRAWO KARNE I NAUKA PRAWA KARNEGO

Rozdział I

Prawo karne, jego funkcje i źródła

1. (1) Co to jest prawo karne? Jakie cechy wyróżniają je spośród innych gałęzi systemu prawa?	21
2. (2) Wskaż na funkcje, jakie w świetle współczesnej nauki powinno spełniać prawo karne?	23
3. (3) Co to jest prawo karne materialne, procesowe i wykonawcze? Jaki jest wzajemny stosunek tych gałęzi prawa karnego?	25
4. (4) Co to jest prawo wykroczeń? Jaki jest jego stosunek do prawa karnego?	27
5. (5) Co to są wyspecjalizowane (szczególne) dziedziny prawa karnego?	28
6. (6) Określ źródła prawa karnego. Wskaż na rolę ustawy, zwyczaju i rzecznictwa sądowego	29

Rozdział II

Budowa przepisów prawa karnego i ich wykładnia

1. (7) Scharakteryzuj budowę kodeksu karnego i strukturę jego przepisów	33
2. (8) Czym jest dyspozycja przepisu karnego? Wskaż na znane ci podziały dyspozycji	34
3. (9) Przedstaw znane ci podziały sankcji	36

4. (10) Czym jest wykładnia przepisów prawa? Omów występującą w prawie karnym wykładnię autentyczną, sądową i naukową ..	38
5. (11) Wskaż na znane ci sposoby (metody) wykładni prawa karnego i ich znaczenie	40

Rozdział III

Zasady obowiązywania ustawy karnej

1. (12) Wyjaśnij pojęcie i znaczenie zasady <i>lex criminalis retro non agit</i>	42
2. (13) Wyjaśnij sposób wejścia w życie i utratę mocy przez ustawę karną. Co to jest ustawa epizodyczna?	43
3. (14) Jak ustala się czas popełnienia przestępstwa i jakie to ma znaczenie?	44
4. (15) Jaki wpływ na odpowiedzialność karną ma zmiana ustawy polegająca na uchyleniu karalności (tzw. depenalizacja)?	46
5. (16) Jak kształtuje się sytuacja w wypadku zmiany ustaw przewidujących odpowiedzialność karną?	47
6. (17) Jak określa się miejsce popełnienia przestępstwa? Jakie to ma znaczenie w prawie karnym?	49
7. (18) Przedstaw istotę zasady terytorialności. Czy istnieją ograniczenia w stosowaniu tej zasady?	51
8. (19) Czy obywatel polski ponosi odpowiedzialność według polskiego prawa za czyny popełnione za granicą? Jeżeli tak, to pod jakimi warunkami?	52
9. (20) Czy jurysdykcja polska rozciąga się także na przestępstwa popełnione za granicą przez cudzoziemców? Jeżeli tak, to jakie obowiązują tutaj zasady?	53
10. (21) Co to jest zasada tzw. represji wszechświatowej? Jakich przestępstw ona dotyczy?	54

Rozdział IV

Nauka prawa karnego i nauki z nią związane

1. (22) Z jakimi zdarzeniami i osobami wiązać można początki nowożytnego prawa karnego	55
2. (23) Czym była szkoła klasyczna prawa karnego? Wskaż na jej główne tezy, załugi i braki	56
3. (24) Przedstaw genezę, główne tezy i ocenę szkoły pozytywnej (antropologicznej)	58
4. (25) Przedstaw założenia szkoły socjologicznej prawa karnego. Co to są kodeksy „dwutorowe”?	60
5. (26) Co to jest nurt dogmatyczno-normatywny? Jaką odegrał rolę?	61
6. (27) Co to jest ruch obrony społecznej? Jakie wysuwał tezy?	61

7. (28) Przedstaw genezę, rozkwit i przyczyny kryzysu idei resocjalizacji. Jakie są założenia współczesnego nurtu neoklasycznego? .	62
8. (29) Co to jest kryminologia? Jaki jest jej stosunek do nauki prawa karnego?	64
9. (30) Wyjaśnij pojęcia polityki kryminalnej, penologii i nauki penitencjarnej	65
10. (31) Czym jest i jaką współcześnie odgrywa rolę wiktymologia kryminalna?	65
11. (32) Jaka jest różnica między kryminologią a kryminalistyką?	66

CZĘŚĆ II

POJĘCIE PRZESTĘPSTWA I ZASADY ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ

Rozdział I

Definicja przestępstwa i jej elementy

1. (33) Na czym polega formalna, a na czym materialna definicja przestępstwa? Wskaż na genezę i znaczenie obydwu tych definicji	69
2. (34) Jakie znaczenie miało kryterium społecznego niebezpieczeństwa czynu w k.k. z 1969 r. i jaką zmianę w tym zakresie wprowadził nowy k.k.?	70
3. (35) Podaj pełną definicję przestępstwa i jej podstawowe elementy	73
4. (36) Wyjaśnij pojęcie czynu w prawie karnym. Jakie znaczenie ma przymus dla kwalifikacji zachowania się jako czynu zabronionego?	75
5. (37) Kto może być podmiotem przestępstwa? Jak się kształtują warunki odpowiedzialności nieletnich i młodocianych?	77
6. (38) Co to są przestępstwa powszechne i indywidualne z uwagi na podmiot? Jak kształtuje się odpowiedzialność funkcjonariuszy publicznych?	78
7. (39) Czy w prawie polskim podmiotem przestępstwa może być osoba prawna lub inny podmiot zbiorowy?	81
8. (40) Wyjaśnij pojęcie zbrodni, występku i wykroczenia. Co uzasadnia wyłączenie wykroczeń z kategorii przestępstw? Jak się ta kwestia kształtowała w rozwoju historycznym?	82
9. (41) Co to są ustawowe znamiona przestępstwa? Jaką pełnią one rolę w prawie karnym?	84

Rozdział II

Przedmiot, strona przedmiotowa i kwalifikacja typów przestępstw

1. (42) Co to jest przedmiot ochrony (zamachu) i jakie występują w związku z tym podziały?	87
--	----

2. (43) Co to są przestępstwa podobne? Jakie są konsekwencje podobieństwa przestępstw?	89
3. (44) Co charakteryzują znamiona strony przedmiotowej przestępstwa?	90
4. (45) Przedstaw podział przestępstw na popełnione z działania i z zaniechania. Jakie są warunki odpowiedzialności przy zaniechaniu?	92
5. (46) Jakie znaczenie ma w prawie karnym skutek? Przedstaw podział przestępstw na materialne, formalne i z narażenia na niebezpieczeństwo	94
6. (47) Wyjaśnij kwalifikowane i uprzywilejowane typy przestępstw. Co to jest „wypadek mniejszej wagi”?	97
7. (48) Co to jest związek przyczynowy? Przedstaw najważniejsze teorie związku przyczynowego w prawie karnym i dokonaj ich oceny	99
8. (49) Czy istnieje związek przyczynowy w przestępstwach z zaniechania?	103

Rozdział III

Problematyka winy

1. (50) Jakie znaczenie ma wina w prawie karnym?	105
2. (51) Na czym polega psychologiczna teoria winy i jaka jest jej ocena?	107
3. (52) Przedstaw normatywne teorie winy i ich ocenę	109
4. (53) Jak, w oparciu o elementy psychologiczne i normatywne, zdefiniować można winę? Od czego zależy możliwość jej przypisania?	111
5. (54) Na czym polega zamiar bezpośredni? Jaki jest stosunek tej formy zamiaru do przestępstwa kierunkowego i przestępstwa popełnionego z premedytacją?	112
6. (55) Co to jest zamiar ewentualny? W jaki sposób ustala się zaistnienie takiego zamiaru?	114
7. (56) Wyjaśnij istotę nieumyślnych form winy w postaci lekkomyślności i niedbalstwa. Jakie znaczenie ma naruszenie zasad ostrożności?	116
8. (57) Co to jest wina kombinowana? Jakich przestępstw dotyczy ta konstrukcja winy?	119
9. (58) Czy wina jest stopniowalna? Jakie okoliczności wpływają na stopień winy?	120

Rozdział IV

Okoliczności uchylające odpowiedzialność karną

1. (59) Co to są kontratypy, a co okoliczności uchylające winę? Czym one się różnią?	123
2. (60) Jakie są warunki działania w obronie koniecznej? Czy można stosować obronę konieczną wobec bezprawnego działania funkcjonariusza publicznego?	124

3. (61) Co rozumiesz przez współmierność obrony do zamachu? Na czym polega eksces obrony koniecznej i jakie powoduje konsekwencje?	127
4. (62) Na czym polega stan wyższej konieczności? Kiedy działanie w stanie wyższej konieczności uchyla bezprawność, a kiedy jedynie winę?	129
5. (63) Czy i kiedy można stosować obronę konieczną przed skutkami działania w stanie wyższej konieczności?	131
6. (64) Co to jest uzasadnione ryzyko? Jakich sytuacji dotyczy regulacja zawarta w k.k. i jakie warunki muszą być spełnione, aby podjęte ryzyko uzasadniało uchylenie odpowiedzialności za skutki działania?	132
7. (65) Co to jest ryzyko sportowe? Od jakich warunków zależy uchylenie odpowiedzialności za ujemne skutki spowodowane przy uprawianiu sportu?	134
8. (66) Realizacja uprawnień służbowych może niekiedy naruszać dobra stojące pod ochroną prawa karnego. Jakie warunki muszą być spełnione, aby działania takie nie powodowały odpowiedzialności za przestępstwo?	135
9. (67) Wyjaśnij warunki kontratypu karcenia nieletnich. Kiedy jest ono legalne, a kiedy stanowi przestępstwo i jakie?	136
10. (68) Co to jest dozwolona samopomoc i kiedy uchyla ona bezprawność czynu?	137
11. (69) Jakie znaczenie ma w prawie karnym zgoda pokrzywdzonego? Kiedy stanowi ona kontratyp, a kiedy okoliczność wpływającą na odpowiedzialność karną?	138
12. (70) Jakie są warunki legalności zabiegów leczniczych? Kiedy i za co grozić może lekarzowi odpowiedzialność karna?	139
13. (71) Spowodowanie śmierci dziecka poczętego stanowi przestępstwo, chyba że jest ono wynikiem legalnego zabiegu przerwania ciąży. Przedstaw zmiany regulacji dotyczących legalności aborcji.	141
14. (72) Wyjaśnij pojęcie błędu w prawie karnym. Czym jest błąd co do faktu i kiedy jest on istotny? Kiedy błąd taki uchyla odpowiedzialność, a kiedy ją umniejsza i od czego to zależy?	143
15. (73) Jakie trudności nasuwa interpretacja przepisów o błędzie co do faktu? Jak rozstrzyga się kwestię błędu co do przebiegu związku przyczynowego, następstw i okoliczności wpływających na odpowiedzialność karną?	145
16. (74) Jakie znaczenie ma błąd polegający na nieświadomości bezprawności czynu? Kiedy błąd taki uchyla, kiedy łagodzi, a kiedy nie wpływa na odpowiedzialność?	147
17. (75) Jak k.k. z 1997 r. rozstrzyga kwestię błędu co do okoliczności uchylających przestępność czynu? Jakie w tej kwestii formułowano koncepcje w doktrynie?	148

18. (76)	Co to jest niepoczytalność, a co poczytalność ograniczona? Jakie skutki prawne powoduje ustalenie takich stanów?	149
19. (77)	Przedstaw koncepcje dotyczące rozwiązania problemu odpowiedzialności za popełnienie czynu zabronionego w stanie niepoczytalności lub ograniczenia poczytalności spowodowanym upojeniem alkoholowym lub innym odurzeniem. Jak tę kwestię rozwiązuje k.k. z 1997 r.?	152
20. (78)	Czy i kiedy działanie będące wykonaniem rozkazu uchyla, a kiedy nie uchyla odpowiedzialność karną?	154

Rozdział V

Formy popełnienia przestępstwa

1. (79)	Co rozumiemy przez „formy popełnienia przestępstwa”?	157
2. (80)	Co to jest usiłowanie przestępstwa?	158
3. (81)	Wyjaśnij pojęcia usiłowania ukończonego i nieukończonego, usiłowania kwalifikowanego oraz usiłowania nieudolnego	160
4. (82)	Jak kształtuje się karalność usiłowania i kiedy zachodzi uchYLENIE karalności?	162
5. (83)	Wyjaśnij pojęcie przygotowania do przestępstwa z uwzględnieniem jego formy rzeczowej i osobowej.	163
6. (84)	Kiedy przygotowanie do przestępstwa jest karalne?	164
7. (85)	Jak w rozwoju prawa karnego kształtowała się odpowiedzialność osób współdziałających w popełnianiu przestępstwa?	165
8. (86)	Wyjaśnij pojęcie podżegania, pomocnictwa i poplecznictwa. ..	167
9. (87)	Jak kształtuje się karalność podżegacza i pomocnika? Przedstaw warunki odpowiedzialności za podżeganie i pomocnictwo do przestępstw indywidualnych.	169
10. (88)	Jakie formy sprawstwa przewiduje kodeks karny?	171
11. (89)	Co to jest współsprawstwo? Jak kształtuje się odpowiedzialność osób współdziałających w popełnieniu przestępstwa?	173

Rozdział VI

Zbieg przestępstw i zbieg przepisów ustawy

1. (90)	Wyjaśnij pojęcie prawnej jedności czynów i wskaż na konstrukcje, w których prawo karne traktuje wielość czynów jako jedno przestępstwo	176
2. (91)	Czym jest przestępstwo ciągle, a czym tzw. „ciąg przestępstw”? Zwróć uwagę na zmiany, jakie w tym zakresie wprowadził nowy k.k.	178
3. (92)	Jak kształtuje się odpowiedzialność za przestępstwo ciągle, a jak za ciąg przestępstw?	180
4. (93)	Co to jest realny zbieg przestępstw i czym różni się on od recydywy? Jak określa się karę łączną?	182

5. (94) Co to jest pozorny (pomijalny) zbieg przepisów? Jakiego stosujemy tutaj reguły wyłączenia wielości ocen?	185
6. (95) Co to jest rzeczywisty zbieg przepisów? Czym różni się on od tzw. idealnego zbiegu przestępstw?	188
7. (96) Co to jest kumulatywna kwalifikacja prawna czynu i jakie problemy powoduje ona w procesie stosowania prawa?	189

CZĘŚĆ III

KARY I ŚRODKI KARNE

Rozdział I

Pojęcie kary i środków karnych – ich funkcje oraz systematyka

1. (97) Co to jest kara kryminalna? Czy różni się ona od innych kar spotykanych w życiu społecznym?	195
2. (98) Co rozumiesz przez racjonalizację kary? Jakiego rodzaju racjonalizacji kar sformułowano w toku rozwoju nauki prawa karnego?	197
3. (99) Co rozumiesz przez cele i funkcje kary? Jakiego celu stawiano przed karą w jej rozwoju historycznym, a jakiego formuluje się współcześnie?	199
4. (100) Co to są kary, a co środki karne? Wyjaśnij wzajemny stosunek tych pojęć oraz podaj systematykę kodeksową	202

Rozdział II

Kary

1. (101) Przedstaw stosowanie kary śmierci pod rządami prawa karnego PRL	206
2. (102) Jakiego wysuwa się argumenty za zniesieniem, a jakiego za utrzymaniem kary śmierci? Jakiego racje spowodowały pominięcie tej kary w k.k. z 1997 r.?	208
3. (103) Przedstaw genezę kary pozbawienia wolności i rozwój systemów penitencjarnych	210
4. (104) Jakiego są przyczyny kryzysu kary pozbawienia wolności we współczesnym świecie? Dlaczego nie wywarły one wpływu na politykę karną w PRL i co uzasadnia krytykę tej polityki?	212
5. (105) Jaki jest status kary pozbawienia wolności w nowym k.k.? Jakiego celu stawia się przed tą karą?	214
6. (106) Jaka jest geneza i treść kary ograniczenia wolności? Dlaczego kara ta pod rządem k.k. z 1969 r. nie zdała egzaminu?	216
7. (107) Przedstaw ujęcie kary ograniczenia wolności w nowym k.k. ...	218
8. (108) Jak była ujęta kara grzywny w k.k. z 1969 r. i co uzasadniało zmianę tej regulacji przez nowelę z 12.VII.1995 r.?	219

9. (109) Na czym polega przyjęty w k.k. system grzywnien dniówkowych? Jakie walory ma grzywna przy takim jej ujęciu?	222
10. (110) Co to są kary zastępcze?	224

Rozdział III

Środki karne

1. (111) Podaj katalog środków karnych. Jakie funkcje pełnią te środki?	226
2. (112) Podaj przesłanki orzekania i treść pozbawienia praw publicznych.	227
3. (113) Jakie są przesłanki orzekania zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej?	228
4. (114) Podaj przesłanki orzekania i treść zakazu prowadzenia pojazdów. Dlaczego regulacja prawna w tej kwestii wywołała krytykę i jakie w związku z tym zmiany wprowadził nowy k.k.?	229
5. (115) Narzędzia przestępstwa i przedmioty pochodzące z przestępstwa podlegają przepadkowi. Jakie trudności i nieprawidłowości występowały pod rządem k.k. z 1969 r. w związku z interpretacją i stosowaniem przepisów o przepadku? Jakie zmiany w tym zakresie wprowadził nowy k.k.?	232
6. (116) Jakie są podstawy orzeczenia obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem w obowiązującym prawie? Czym się ta regulacja różni od przewidzianej w k.k. z 1969 r.?	234
7. (117) Jakie cele spełniała kara dodatkowa podania orzeczenia do publicznej wiadomości na gruncie k.k. z 1969 r. i dlaczego nowy k.k. zasadniczo zmienia rolę tego środka?	237

Rozdział IV

Środki probacyjne

1. (118) Wyjaśnij pojęcie, cele i formy probacji	239
2. (119) Przedstaw istotę, przesłanki i cele warunkowego umorzenia postępowania oraz problem kompetencji do stosowania tej instytucji	240
3. (120) Określ obowiązki próby przy warunkowym umorzeniu postępowania oraz skutki pozytywnego albo negatywnego przebiegu próby	243
4. (121) Jakie są przesłanki i zakres stosowania instytucji warunkowego zawieszenia wykonania kary?	244
5. (122) Przedstaw obowiązki próby przy warunkowym zawieszeniu wykonania kary oraz skutki pozytywnego albo negatywnego przebiegu próby	247
6. (123) Na czym polega warunkowe przedterminowe zwolnienie? Jakie są przesłanki stosowania tej instytucji?	250

7. (124) Przedstaw obowiązki próby przy warunkowym zwolnieniu oraz skutki pozytywnego albo negatywnego przebiegu próby	252
--	-----

Rozdział V

Środki zwalczania recydywy oraz przestępczości zawodowej i zorganizowanej

1. (125) Wyjaśnij pojęcie recydywy w znaczeniu kryminologicznym, prawnym i penitencjarnym	255
2. (126) Dlaczego recydywa jest groźnym zjawiskiem? Jakie są przyczyny jej ciągłego wzrostu?	256
3. (127) Co to jest recydywa ogólna i szczególna? Jakie są kryteria różnicowania tych rodzajów recydywy?	257
4. (128) Na czym polegało przewidziane w k.k. z 1969 r. nadzwyczajne obostrzenie kary wobec recydywistów szczególnych?	260
5. (129) Jakie środki postpenalne wobec recydywistów przewidywał k.k. z 1969 r. i dlaczego je uchylono?	262
6. (130) Co to jest przestępczość zawodowa? Czy prawo karne przewiduje właściwą karalność tego typu przestępstw?	263
7. (131) Co rozumiesz przez przestępczość zorganizowaną? Jakie są przyczyny obecnego wzrostu tej formy przestępczości w Polsce? ..	265
8. (132) Jakie są możliwości i środki przeciwdziałania zorganizowanej przestępczości?	266

Rozdział VI

Sądowy wymiar kary

1. (133) Co rozumiesz przez sądowy wymiar kary? Przedstaw istotę zasad swobodnej oceny sądu, humanitaryzmu i indywidualizacji kary	268
2. (134) Na czym polega zasada zaliczania tymczasowego aresztowania na poczet kary? Przy stosowaniu tej słusznej zasady pod rządem k.k. z 1969 r. wystąpiły nieprawidłowości. Jakie to były nieprawidłowości i czym zostały spowodowane?	270
3. (135) Jaką rolę odgrywała zasada preferencji nieizolacyjnych kar i środków karnych w k.k. z 1969 r, a jaka jest rola tej zasady na gruncie nowego k.k.?	271
4. (136) Wyjaśnij pojęcie i wskaż na ogólne dyrektywy rządzące wymiarem kary i innych środków karnych	273
5. (137) Na czym polega istota sporu o wzajemny stosunek dyrektyw wymiaru kary? Wskaż na występujące w tym zakresie koncepcje	275
6. (138) Co to są szczególne dyrektywy wymiaru kary i jakich sytuacji one dotyczą?	277
7. (139) Jakie okoliczności sąd powinien uwzględnić przy wymiarze kary? Jaki jest stosunek tych okoliczności do dyrektyw wymiaru kary?	278

8. (140) Co to jest nadzwyczajne złagodzenie kary? Przedstaw przesłanki i sposób nadzwyczajnego złagodzenia kar	280
9. (141) Na czym polega i jaka jest rola odstąpienia przez sąd od wymierzania kary?	282

Rozdział VII

Środki stosowane wobec nieletnich

1. (142) Wyjaśnij genezę wyodrębnienia sądownictwa i zasad odpowiedzialności dla nieletnich	284
2. (143) Jaka jest geneza poddania orzekania w sprawach nieletnich sądom rodzinnym? Wskaż przesłanki interwencji sądu rodzinnego i zasady postępowania w sprawach nieletnich przyjęte przez ustawę z 1982 r.	285
3.(144) Wyjaśnij pojęcie nieletniego w świetle ustawy z 1982 r. Jakie rodzaje postępowania w sprawach nieletnich przewiduje ta ustawa?	287
4. (145) Wskaż katalog środków wychowawczych stosowanych wobec nieletnich. Jak kształtuje się praktyka stosowania tych środków?	288
5. (146) Co to są środki poprawcze? Kiedy się orzeka o umieszczeniu nieletniego w zakładzie poprawczym? Jaka jest ocena praktyki stosowania tego środka?	291
6. (147) Prawo karne przewiduje wyjątkowe możliwości orzekania kar wobec nieletnich. Wskaż na te możliwości i dokonaj ich oceny	292

Rozdział VIII

Środki zabezpieczające

1. (148) Wyjaśnij pojęcie i genezę środków zabezpieczających. Przedstaw ewolucję tych środków w prawie polskim	294
2. (149) Jakie środki zabezpieczające typu nieleczniczego przewiduje k.k.?	295
3. (150) Przedstaw przesłanki orzekania i sposób wykonywania leczniczych środków izolacyjnych. Jakie zmiany w regulacji tej problematyki wprowadza nowy k.k.?	296
4. (151) Omów stosowanie leczenia odwykowego i rehabilitacji sprawców przestępstw uzależnionych od alkoholu lub środka odurzającego	299

Rozdział IX

Uchylenie karalności i darowanie kary. Zatarcie skazania

1. (152) Co rozumiesz przez okoliczności uchylające karalność? Czym się one różnią od okoliczności uchylających odpowiedzialność karną?	302
---	-----

2. (153) Co to jest immunitet materialny i formalny? Komu w Polsce przysługują immunitety, jaki jest ich zakres?	303
3. (154) Na czym polega przedawnienie karalności? Jakie jest uzasadnienie przedawnienia i jak oblicza się okresy przedawnienia? Jakie zbrodnie nie przedawniają się i dlaczego?	304
4. (155) Co to są ustawowe klauzule niekaralności?	307
5. (156) Wyjaśnij różnice między amnestią, abolicją i ułaskawieniem ..	308
6. (157) Na czym polega zatarcie skazania? Kiedy następuje ono z mocy prawa, a kiedy na mocy decyzji sądu?	310